

ดัชนีการผสมสุกรสาวยุคใหม่

โดย น.สพ.อารยันต์ ยืนยาว
ที่ปรึกษาผลผลิตสุกรบริษัทไลฟ์ อินโฟร์เมติกส์ จำกัด

ในฝูงแม่พันธุ์สุกรสาวถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการผลิต หากเปรียบเทียบเหมือนโรงงาน โรงงานนี้ต้องผลิตให้มีปริมาณผลิตภัณฑ์ต่อช่วงเวลาผลิตได้มากที่สุด(มีประสิทธิภาพ-efficiency) โดยที่เครื่องจักรไม่ชำรุดเสียหายก่อนเวลาอันควร ทำให้ลดค่าเสื่อมของเครื่องจักร ต้นทุนต่อหน่วยลดลง กำไรมากและคุ้มค่าต่อการลงทุน

ผลิตภัณฑ์ที่แม่สุกรผลิตก็คือลูกหย่านม ลูกหย่านม/แม่/ปี (pigweaned/sow/year) ซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้วัดประสิทธิภาพของฝูงแม่พันธุ์ ซึ่งมาจากลูกหย่านม/ครอก กับรอบ/แม่/ปี นั่นคือแม่ต้องให้ลูกมีชีวิตตก มีอัตราการทดแทนสม่ำเสมอ และมีอัตราการเข้าคลอดสูง และวันกินเปล่าน้อย และสุดท้ายถ้ามองตลอดชีวิตการผลิของแม่สุกร ในหนึ่งช่วงชีวิตมันต้องให้ลูกหย่านมได้มากที่สุด (weaned pig/life time)

ทำไมฝูงสุกรแม่พันธุ์บ้านเราส่วนมากถึงทำการผลิตได้ไม่เต็มศักยภาพ ส่วนหนึ่งเพราะจุดเริ่มต้นของฝูงคือสุกรสาวมีปัญหา ยิ่งในปัจจุบันสุกรถูกพัฒนาพันธุ์รวมไปเร็วมาก บางครั้งการจัดการไม่ถูกต้องก็จะทำให้การผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (ตารางที่ 1)

สิ่งที่ต้องการและปัญหาของสุกรสาวบ้านเราคืออะไร

สิ่งที่ต้องการจากสุกรสาว	ปัญหาของสุกรสาว
1. อัตราการเข้าคลอดเฉลี่ยทั้งปี > 85%	อัตราการเข้าคลอดต่ำ
2. ลูกหย่าต่อครอก > 10.5 ตัว/ครอก	ให้ลูกในท้องหนึ่ง หรือท้องสองตัว
3. ช่วงหย่านม - ผสม < 7 วัน	ช่วงหย่านม - ผสมยาว มีการพักรอบสุกรท้องหนึ่งหลังหย่าสูง
4. อัตราการคัดทิ้ง < 5%	อัตราการคัดทิ้งก่อนผสม หลังผสม และหลังหย่าสูง

ประเด็นปัญหาทั้งสี่ข้อนี้ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดปัญหากับสุกรสาวเท่านั้นแต่ยังทำให้ผลผลิตภาพรวม คือลูกหย่านม/แม่/ปี หรือผลผลิตตลอดชีพเฉลี่ยของฝูงต่ำกว่ามาตรฐาน เพราะสุกรสาวเป็นต้นกำเนิดของการผลิต เพื่อให้ต้นกำเนิดของฝูงมีความพร้อม จึงมีหลักหลักการเพื่อที่จะลดปัญหาเหล่านี้ เราเรียกดัชนีการผสมสุกรสาว ซึ่งสรุปได้มี 6 ข้อดังนี้

1. **อายุผสม 230-245 วัน (33-35 สัปดาห์)**
  - อายุเมื่อคลอดครั้งแรก 350-360 วัน (50-52 สัปดาห์)
2. **ผ่านการเป็นสัดก่อนการผสมอย่างน้อย 1 ครั้ง**
  - กระตุ้นสัดเมื่อ 196 วัน หรือ อายุ 28 สัปดาห์
  - กระตุ้นสัดด้วยพ่อพันธุ์ในคอกรวมในครั้งแรก

- ใช้ฟอโฟนัสเข้ากระตุ้นสองครั้งต่อวันแต่ละครั้งต้องได้เห็น ได้กลิ่น ได้สัมผัส อย่างน้อย 15 นาที
  - จดบันทึกวันเป็นสัปดาห์และลักษณะการเป็นสัปดาห์ดีหรือไม่ หรือมีความผิดปกติอื่นอย่างไร
  - ค่าเฉลี่ยการเป็นสัปดาห์รวมในรอบแรกหลังการกระตุ้นต่ำสุดเป็นสัปดาห์ 85% และในรอบสองของการกระตุ้นมากกว่า 95%
- 3. น้ำหนักตัว 140-150 กก. ในวันผสม**
- น้ำหนักตัวที่ 23 สัปดาห์ อยู่ประมาณ 90-95 กก. ซึ่งเป็นช่วงที่เริ่มทำวัคซีนเข็มแรก
  - จากเกิดถึง 23 สัปดาห์ อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 550 กรัม/วัน กินอาหารเต็มที่ในช่วง 45 กก. แรก เมื่อกินอาหารสุกรรุ่นให้ควบคุมอาหารโดยให้กิน 1.8 กก.
  - จากนั้นต้องควบคุมน้ำหนักต่อ โดยให้สุกรสาวกินอาหารอู๋มท้อง 1.8-2.0 กก./วัน สุกรสาวจะโตเฉลี่ย 550-600 กรัม/วัน
  - อย่าให้สุกรสาวอ้วน ช่วงนี้เป็นช่วงควบคุมหุ่นและจำกัดการกิน
  - ด้วยวิธีเช่นนี้หากสุกรสาวไม่เป็นสัปดาห์และถูกคัดทิ้ง จะทำให้สุกรสาวที่ถูกคัดทิ้งน้ำหนักมากขึ้น จึงต้องทำให้การกระตุ้นสัปดาห์ได้ผลมากที่สุด (เฉลี่ย 170-180 กก.)
- 4. หุ่นเหมาะสม ให้หุ่นสุกรสาวอยู่ที่ระดับ 2.8-3.0 โดยมีความหนาไขมันในวันผสมเมื่อวัดที่ตำแหน่ง P2 เท่ากับ 18 มม. ไม่ควรสูงเกินนี้และไม่ควรต่ำกว่า 14 มม.**
- หากมีการวัดระดับความหนาไขมันควรวัดอย่างน้อย 2 ครั้งก่อนผสม
  - ควรวัดครั้งแรกเมื่อกระตุ้นสัปดาห์
  - วัดครั้งที่สองก่อนผสม
  - หากวัดครั้งแรกมีระดับต่ำกว่า 9 มม. จำเป็นต้องได้รับการเพิ่มอาหารเพื่อปรับระดับไขมัน
- 5. หากเป็นไปได้ ความยาวของช่องคลอดถึงปากมดลูกไม่ควรต่ำกว่า 25 ซม.**
- 6. ปรนอาหารก่อนผสม(เพิ่มปริมาณอาหารก่อนการผสม) 7-10 วัน**
- ปรนอาหารเพิ่มจากเดิม 1 กก. (กินเฉลี่ย 3 กก./วัน) 7-14 วันก่อนผสมเท่านั้นหลังจากนี้ตัวใดไม่ได้ผสมต้องลดอาหารลงในเกณฑ์ 1.8-2.0 กก. ตามปกติ
- 7. ผ่านการทำวัคซีนและการจัดการเพิ่มภูมิคุ้มกัน และกักกันเพื่อ ไม่สามารถเป็นตัวแพร่และตัวรับโรคที่จะสร้างปัญหาให้ฝูงแม่พันธุ์ได้**

สิ่งที่กล่าวไปเบื้องต้นเป็นดัชนีสำหรับสุกรสาวที่จะถูกผสม แต่เรามักจะเจอปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับสุกรสาวซึ่งหากสุกรสาวมีลักษณะ หรืออาการเหล่านี้ไม่ควรผสม

ลักษณะของหมูสาวที่ไม่ควรผสม

1. ขามีปัญหา เช่น ขาโก่ง ขาถ่าง ขาสอดใต้ท้อง นั้งหมา
2. หนองไหล
3. จี๋เล็ก กระทบ
4. มีลักษณะอมโรค เช่น ผอม ผิวหนังซีด ขนหยาบ ตาแฉะ จมูกมีคราบสกปรกหรือจมูกสั้นไม่ได้รูปเป็นต้น
5. ยังอยู่ในระยะการติดเชื้อหลังการคลอด (ระยะพักหลังคลอดกับหมูนางไม่ถึง 60 วัน)
6. หัวนมบอด จำนวนหัวนมน้อยกว่าเกณฑ์

เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้น และเพื่อให้สุกรสาวได้ลักษณะตามเกณฑ์ เกษตรกรจึงต้องให้ความสำคัญ และเอาใจใส่ในการจัดการสุกรสาวมากขึ้น

สำหรับในตอนต่อไป ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงรายละเอียด วิธีการ เรื่องการจัดการเพื่อเพิ่มภูมิคุ้มกัน และการลดปริมาณเชื้อสุกรสาวก่อนเข้าฝูง เพื่อไม่ให้หมูสาวสร้างปัญหาเรื่องโรคให้เกิดขึ้นกับฝูง ให้ละเอียดยิ่งขึ้น ติดตามได้ในตอนต่อไปนะครับ